

нася до поведението на неколцина от хайдутите му, които, развеселени от Коледните празници, чието отпразнуване Хитов им осигурил ("и ний да посрещнем Рождество Христово, като секи християнин"), прекалили с виното, почнали да се карат и бият и можели да изложат на опасност и себе си, и четата. Войводата ги привикал и ги смъррил остро за невъздържаността и неразумното им безгрижие. "Бе, какви сти вий хора?- казал им той.- Зели сти оружия, искати да си отмъствавати на турците, сънувами да са ослободим от турцити, а вий са опивати като свини, карате се сас другарите си тук." Предупредил ги строго че с държанието си заслужават смъртно наказание и че при повтаряне на подобни провинения ще понесат незабавно полагащата им се санкция.⁸

В този инцидент и в думите на П.Хитов се натъкваме от една страна на съществуващи, че били спазвани (естествено и нарушавани), определени правила за участниците в хайдушките чети. От друга страна забелязваме, че войводата, а и четниците му вече гледат на себе си и на своята мисия не само като лични отмъстители, каквито все още остават, но и като въоръжена народна сила, взела оръжие и действаща с цел, или поне с мечта, да постигне освобождението на родината си от турските поробители.

Привличат вниманието за същото време и сведенията в преценките на войводата за видимото нарастване на нетърпимостта на българското население към турските злодеяния и грабежи, към своеволията и безчинствата на местните дерибей, наричани в миналото "селски султани", които системно заграбвали земи от българите, а после им ги давали под наем, едновременно с това продължавайки постоянните си злоупотреби, нападения, грабежи, убийства. Това, подчертава П.Хитов, създавало нетърпима атмосфера за подвластното българско население и то все повече гледало на хайдутите като единствени свои закрилници и отмъстители, все повече пренебрегвало постоянната опасност и ги подпомагало с храни, дрехи, укривало ги при нужда, а местни свещеници давали благословията си за саможертвените народни воини. От своя страна хайдутите вече говорели на сънародниците си не само за наказания на турски злодейци, но и за това, че трябва да се води борба за свободата на народа. След като разказва за неизмеримите и всекидневните страдания на българското население поради терора на турците над тях, Хитов посочва още и тази много съществена промяна в настроенията на българите и в готовността им да помагат на хайдутите: "И по тази причина, щом са кажи на селянина, чи иди времи, и ще са трудим да са ослободим изпод турско иго, то бедния селянин са забравяше и, каквото му принадлежи, то той тоз час [е] готов сичко да направи и не мисли какво може да го постигне после."⁹

Тази обстановка накарала П.Хитов да се откаже от дотогавашната практика хайдутите да презимуват в Румъния и Сърбия. Свободният живот там деморализирал някои от тях, те се впусkali във временни забавления и удоволствия и не съмнявали да опазят облика и дълга си на народни борци, а някои и не бързали да се завърнат в Балкана или пък, ако се върнели, създавали проблеми за четата и войводата трябвало отново да въвежда ред и дисциплина. Опрян на подкрепата на жите-